

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
CANTON SARAJEVO
Ministry of Physical Planning,
Construction and Environmental
Protection

848

Broj: 05/01-05-20193/18 RA
Sarajevo, 18.06.2018.godine

SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO

- o v d j e -

n/r prof. Ana Babić, predsjedateljica

PREDMET: Odgovor na zastupničku inicijativu – zastupnik Predrag Kojović

Zastupnik u Skupštini Kantona Sarajevo, Predrag Kojović, na 42. Radnoj sjednici Skupštine Kantona Sarajevo, održanoj dana 07.05.2018. godine, u okviru tačke Dnevnog reda "Zastupnička pitanja, inicijative i odgovori", u skladu sa Poslovníkom Skupštine Kantona Sarajevo, pokrenuo je zastupničku inicijativu, kako slijedi:

1. "Podnosim inicijativu da se planira izdvajanje novčanih sredstava te pokretanje aktivnosti potrebnih za obnovu Astronomske opservatorije na Trebeviću, poznate kao tvrđava Bistrik kula.
2. S ciljem što bolje realizacije projekta obnove objekta Bistrik kula te korištenja opservatorije u edukacijske svrhe, potrebno je da Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša i Ministarstvo za obrazovanje uspostave saradnju sa Astronomskim društvom "Orion", kojem bi objekat bio ustupljen na korištenje.
3. Za obezbjeđenje novčanih sredstava potrebnih za obnovu opservatorije, potrebno je dio sredstava planirati u Budžetu KS, kao i uspostaviti saradnju sa Zavodom za zaštitu kulturno-historijskog naslijeđa, Općinom Stari Grad te potencijalnim domaćim i međunarodnim donatorima."

ODGOVOR:

U funkciji pripreme odgovora na poslaničku inicijativu, ovo Ministarstvo obratilo se za izjašnjenje Kantonalnom Zavodu za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo, koji je shodno Zakonu o zaštiti prirode ("Službene novine Federacije BiH", broj 66/13) formalno - pravni predlagač donošenja propisa o proglašenju Zaštićenog pejzaža "Trebević".

Inače, kod pripreme Stručnog obrazloženja za proglašenje ZP "Trebević" kao stručne podloge za donošenje zakona o zaštiti ovog područja, uz valorizaciju prirodnih resursa evidentirane su i kulturno - historijske vrijednosti, što uključuje i Bistrik-kulu. Iz odgovora Zavoda (koji dostavljamo u prilogu ovog akta) proizilazi koje su sve dozvoljene aktivnosti koje se prethodno trebaju realizovati na predmetnom lokalitetu, a s ciljem trajne zaštite i očuvanja ovog značajnog dobra kulturne baštine.

S tim u vezi ističemo, da je Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo spremno, da u okviru svoje nadležnosti ostvaruje saradnju sa različitim akterima (pa i Astronomskim društvom "Orion"), kako bi se realizovala jedna ovakva zastupnička inicijativa.

S poštovanjem,

Prilog:

- SK/Z-18, Z-06-823/18 od 31.05.2018. godine

MINISTAR

Cedomir Lusić, dipl.ing.arh.

5088
4979
017

DOP	OJ	Šifra	Veza
	210	211	

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SARAJEVO
Ministarstvo prostornog uređenja,
građenja i zaštite okoliša

Broj: SK/Z-18, Z-06 – 823/18
31.5.2018.
Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO
4-00-211

PRIMLJENO:			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
05/01	05	20193	18

PREDMET: Izjašnjenje o lokalitetu Bistrik kule

U vezi vašeg dopisa br. 05/01-05-20193/18 RA od 22.5.2018., a u vezi inicijative za obnovu Astronomske opservatorije tj. Bistrik kule na Čolinoj kapi (Trebević), ovim putem vas obavještavamo o sljedećem:

Kantonalni zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa je za potrebe izrade Prostornog plana područja posebnog obilježja ZP "Trebević" uradio Elaborat zaštite kulturno-historijskog naslijeđa, u kome je definiran inventar kulturnih dobara sa mjerama zaštite. U slučaju Bistrik kule, primjenjujući Pravilnik o kriterijima za kategorizaciju dobara baštine ("Službene novine KS", br. 9/02) i Pravilnik za provođenje postupka evidencije i prethodne zaštite (Kantonalni zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa, br. akta 99/14, od 21.1.2014.), izvršena je preliminarna valorizacija dobra zasnovana na sljedećim kriterijima:

1. SVOJSTVO, SUŠTINSKO OBILJEŽJE DOBRA (historijska, dokumentarna, arhitektonska, pejzažna vrijednost),
2. ZNAČAJ I FUNKCIJA DOBRA (kulturno-historijska, naučno-istraživačka, vaspitno-obrazovna, socio-ekonomska vrijednost).

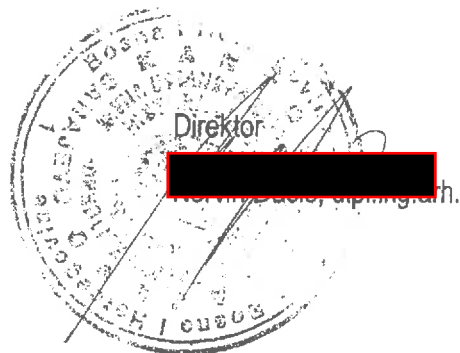
Definirane su i mjere zaštite kako slijedi:

- Dopušteni su radovi rekonstrukcije nedostajućih dijelova objekta, konzervatorsko-restauratorski radovi, radovi sanacije i adaptacije. Predvidjeti prostor unutar objekta koji će nositi dio interpretacijske infrastrukture (vidjeti stav 6). Radovi se vrše uz nadzor nadležnih službi zaštite naslijeđa.
- Izvršiti potrebna istraživanja radi utvrđivanja postojanja odbrambenih zidova opasnih oko objekta Bistrik kule.
- Sačuvati dosadašnju namjenu objekta - Astronomske opservatorij.
- Projekat rekonstrukcije objekta Zvezdarnice izraditi u skladu s arhitektonskim vrijednostima Bistrik kule.
- U saradnji sa službom zaštite naslijeđa izvršiti pejzažno uređenje mikrolokaliteta Bistrik kule i Zvezdarnice.
- Dopušteni su radovi koji imaju za cilj prezentaciju vrijednosti kulturnog dobra, odnosno kulturnih dobara, ali isključivo kroz interpretacijski pristup. Ovo podrazumijeva prethodnu izradu interpretacijskih planova koji će omogućiti uvezivanje sa sličnim tematskim sadržajem, odnosno materijalnom i nematerijalnom baštinom unutar obuhvata (Appelova cesta, Fort Draguljac i sl.), definirati informativno-edukativno-interaktivne staze kroz princip tzv. outdoor exhibition-a ili izložbe na otvorenom, te kreiranje i distribuciju adekvatne interpretacijske infrastrukture.
- Sve intervencije moraju biti izvedene u skladu sa Zakonom o proglašenju Zaštićenog pejzaža "Trebević" ("Sl. novine KS", br. 15) i mjerama zaštite za I zonu (nukleus) - zona stroge zaštite.

Zavod je predlagač zaštite Trebevića i kroz Plan upravljanja ZP „Trebević“ i Elaborat o zaštiti kulturno-historijskog naslijeđa za Prostorni plan područja posebnog obilježja ZP „Trebević“ proponirali mjere zaštite koje podrazumijevaju obnovu Astronomske opservatorije uz integraciju i drugih vrijednosti koje nalazimo na ovom lokalitetu. S obzirom da je predmetna zastupnička inicijativa u skladu sa navedenim, Zavod istu podržava.

S poštovanjem,

Direktor
[Redacted Signature]

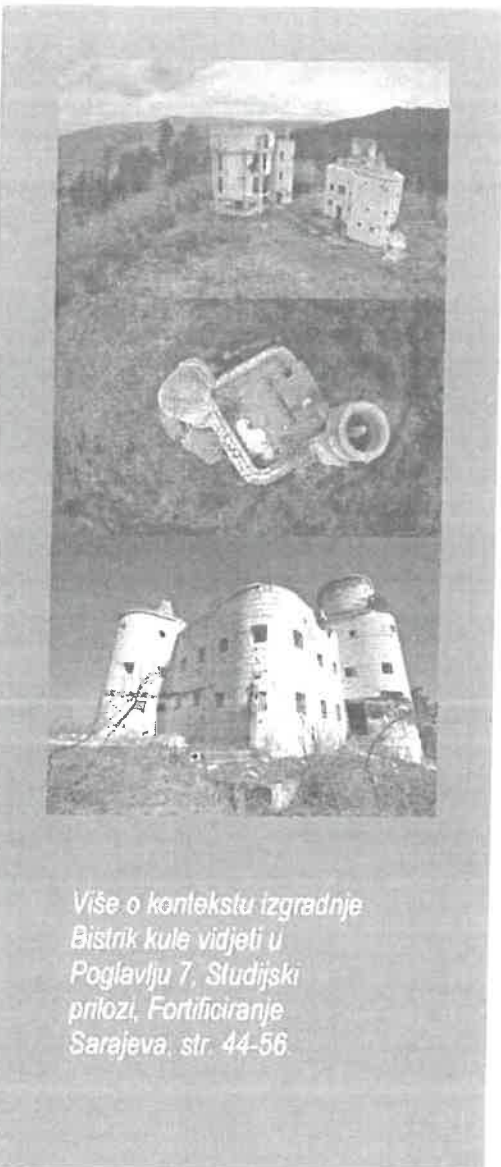

Prilog:

- Izvod iz Elaborata

Dostaviti:

- Naslovu
- Službi zaštite
- Arhivi

NAZIV DOBRA BAŠTINE:

BISTRİK KULA / Kula na Čolinoj kapi

KLASIFIKACIJA DOBRA:

- 4 Fortifikacijske cjeline i vojna arhitektura
- 4 2 Fortifikacijski objekti i dijelovi sistema
- 4 2 02 tvrđava

PODACI O LOKACIJI DOBRA:

Trebević, kota 1000 m.n.v., lokalitet Čolina kapa

PODACI O STATUSU DOBRA:

Nalazi se u I zoni zaštite (nukleus) - zaštićenog pejzaža "Trebević"

PODACI O NAMJENI DOBRA:

Bistrik kula je građena krajem XIX stoljeća kao vojni odbrambeni objekat. Svoju prenamjenu u Astronomski opservatorij, Bistrik kula je doživjela 1969., kada započinju radovi rekonstrukcije i adaptacije. Za vrijeme opsade 1992-95., Bistrik kula se nalazila na prvim borbenim linijama, te je došlo do značajnog oštećenja objekta i uništenja opservatorije. Danas objekat Bistrik kule je ruševan, te nema nikakvu namjenu.

HISTORIJAT DOBRA:

Sa dolaskom austrougarske uprave u Bosnu i Hercegovinu 1878. započele su i promjene koje su se odnosile na uspostavu vojnog sistema, kao važnog segmenta funkcioniranja vlasti. Vojni inženjeri tzv. fortifikatori bili su zaduženi za izgradnju fortifikacija po tadašnjim standardima ratovanja, te u Sarajevu, kao administrativnom i političkom centru, započinje izgradnja pojasnog utvrđenja. U ovom kontekstu Trebević i njegovi vrhovi

zadobivaju veliki vojno-strateški značaj. Najveći broj vojnih objekata je izgrađeno u periodu od 1882.-1910., kada se kao dio sistema gradi i Bistrik kula. Međutim, fortifikacije su se pokazale nekorisnim kao sistem odbrane, jer sa razvojem nauke i tehnologije promijenio se i način ratovanja, tako da ni u Prvom ni u Drugom svjetskom ratu ovaj objekat nije ispunio svoju funkciju. Trenutno ne raspolažemo informacijama o tome šta se dešavalo sa Bistrik kulom nakon Drugog svjetskog rata, ali je njena fizička struktura sigurno bila očuvana, jer se 1969. pristupilo njenoj restauraciji, adaptaciji i pretvaranju u Astronomsku opservatoriju na Čolinoj kapi. Sa razvojem astronomije u BiH, 1975. gradi se i objekat Zvezdamice u neposrednoj blizini Bistrik kule. Funkciju opservatorije Bistrik kula će zadržati sve do ratnih dešavanja 1992.-95., kada se našla na prvim borbenim linijama, te je u ljeto 1992. u jednom napadu srpske vojske granatirana i zauzeta kao strateški položaj. Astronomska opservatorija tada biva opljačkana i uništena, a teren oko objekta miniran. S obzirom na nepristupačnost objektu i miniranom prostoru koji se tek u recentnoj prošlosti deminirao, objekat Bistrik kule nije doživio nikakve intervencije, te se 25 godina nakon uništenja Astronomske opservatorije objekat nalazi u lošem stanju.

OPIS DOBRA:

Objekat tipološki najviše odgovara objektima osmatračnica ili Wachhaus-a građenih u ovome periodu. Građena od lijepo tesanog kamena, Bistrik kula ima četverougona osnovu cca 9x8m zaobljenih rubova, sa glavnim ulazom na sjeverozapadnoj strani i dva nasuprot postavljena saillant-a, odnosno ugaonih pojačanja u formi trostranog zaobljenog bunkera (Koffern). Spratnost objekta iznosi -1+P+1, sa visokom krovnom atikom i ravnim krovom, dok su saillant-i imali dodatnu etažu, gledano od nivoa zemlje, P+2 (podrum nije išao ispod cijelog objekta). Na saillant-ima su se naknadno izgradile kupole promjera 3 i 4.5m za potrebe opservatorije, kao i prizemni aneks na jugoistočnoj strani objekta.

OPIS STANJA DOBRA:

Objekat je pretrpio oštećenja i nalazi se u zapuštenom stanju. Zona krova nad pravouganim djelom objekta je uništena, kao i kupola na zapadnom saillant-u, dok je na mjestu druge kupole, tačnije na istočnom saillant-u očuvan zid na koji se kupola oslanjala. Prisutna su oštećenja kamenih zidova, naročito u prizemlju istočnog saillant-a i zoni atike. Također, prisutna je i vegetacija u zoni krova, što znači da je objekat, pored propadanja uslijed fizičkih oštećenja i izloženosti atmosferijama, izložen i procesima biodeterioracije, tako da, iako vizuelnim pregledom zidnih platana možemo reći da su dosta dobro očuvana, stvarno stanje konstrukcije je potrebno utvrditi adekvatnim ispitivanjima.

PRELIMINARNA VALORIZACIJA:

Primjenjujući Pravilnik o kriterijima za kategorizaciju dobara baštine ("Službene novine KS", br. 9/02) i Pravilnik za provođenje postupka evidencije i prethodne zaštite (Kantonalni zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa, br. akta 99/14, od 21.1.2014.), izvršena je preliminarna valorizacija dobra zasnovana na sljedećim kriterijima:

1. SVOJSTVO, SUŠTINSKO OBILJEŽJE DOBRA (historijska, dokumentarna, arhitektonska, pejzažna vrijednost)
2. ZNAČAJ I FUNKCIJA DOBRA (kulturno-historijska, naučno-istraživačka, vaspitno-obrazovna, socio-ekonomska vrijednost)

MJERE ZAŠTITE:

S ciljem trajne zaštite kulturnog dobra utvrđuju se sljedeće mjere zaštite:

- Dopušteni su radovi rekonstrukcije nedostajućih dijelova objekta, konzervatorsko-restauratorski radovi, radovi sanacije i adaptacije. Predvidjeti prostor unutar objekta koji će nositi dio interpretacijske infrastrukture (vidjeti stav 6). Radovi se vrše uz nadzor nadležnih službi zaštite naslijeđa.
- Izvršiti potrebna istraživanja radi utvrđivanja postojanja odbrambenih zidova opasnih oko objekta Bistrik kule.
- Sačuvati dosadašnju namjenu objekta - Astronomski opservatorij.
- Projekat rekonstrukcije objekta Zvezdarnice izraditi u skladu s arhitektonskim vrijednostima Bistrik kule.
- U saradnji sa službom zaštite naslijeđa izvršiti pejzažno uređenje mikrolokaliteta Bistrik kule i Zvezdarnice.
- Dopušteni su radovi koji imaju za cilj prezentaciju vrijednosti kulturnog dobra, odnosno kulturnih dobara, ali isključivo kroz interpretacijski pristup. Ovo podrazumijeva prethodnu izradu interpretacijskih planova koji će omogućiti uvezivanje sa sličnim tematskim sadržajem, odnosno materijalnom i nematerijalnom baštinom unutar obuhvata (Appelova cesta, Fort Draguljac i sl.), definirati informativno-edukativno-interaktivne staze kroz princip tzv. outdoor exhibition-a ili izložbe na otvorenom, te kreiranje i distribuciju adekvatne interpretacijske infrastrukture.
- Sve intervencije moraju biti izvedene u skladu sa Zakonom o proglašenju Zaštićenog pejzaža "Trebević" ("Sl. novine KS", br. 15) i mjerama zaštite za I zonu (nukleus) - zona stroge zaštite.